

STORA UTSKOTTETS betänkande N:o 3/1937 i anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om ändring av 41-55 §§ i landskapslagen angående byggande och underhåll av vägar på landet i landskapet Åland, given den 16 juni 1924.

N:o 3/1937.

Landstinget, som i ärendet fått emottaga lagutskottets betänkande N:o 8/1937, har däröver inbegärt stora utskottets yttrande.

I likhet med lagutskottet har stora utskottet ansett sig kunna i hudsak förorda det föreliggande lagförslaget i dess av lagutskottet omredigerade ordalydelse. Likväl finner utskottet nödvändigt föreslå en del ändringar i den tillämnade landskapslagen. Sålunda anser utskottet, att därest ortsförhållandena medgiva tillsättandet av en och samma tillsyningsman för tvenne eller flere bygdevägar sådant må enligt vägstyrelsens prövning i besparingssyfte kunna äga rum. Stora utskottet förslår fördenskill sådan ändring av andra meningen i 42 § 1 mom. att vägstyrelsen bör tillsätta "nödigt antal tillsyningsmän för inom distriktet befintliga bygdevägar, dock ej flere än en för varje dylik väg."

Enligt lagförslagets 49 § vore landskapsnämnden befogad att på ansökan från medlemskap i distriktet - och därav härflytande betalningsskyldighet - befria den, som med hänsyn till sin boningsort ej kan draga påvisbar nytta av förefintliga bygdevägar. Detta stadgande har inom stora utskottet väckt betänkligheter. Utskottet befarar, att landskapsnämnden, i händelse förslaget godkännes, översvämmas av dylika ansökningar om befrielse. Jämväl kan förutses, att tillämpningen av nämnda stadgande komme att giva anledning till missämja och besvikelser isynnerhet som en frånvaro av "påvisbar nytta" av bygdevägar endast i jämförelsevis ringa antal fall kan i verkligheten vara förhanden. En minoritet inom utskottet, som dock funnit dylik befrielse från vägtunga i vissa fall rättvis, har ansett, att densamma borde erhållas, väl icke genom ansökan hos landskapsnämnden, utan i kraft av ett generellt stadgande i lagen, och fördenskill föreslagit härav betingad omredigering av nyssnämnda paragraf. Ett godkännande av detta förslag skulle föranleda ändring jämväl av 46 paragrafens bestämmelse om enhets- och debiteringslängden, vilken i sådant fall borde utställas till granskning för att densamma må vinna rätts-

kraft eller ändring däri sökas i stadgad besvärsordning. Stora utskottets majoritet har likväl funnit, att åsyftade befrielse från vägtunga, oberoende därav, om densamma förvärfvas genom ansökan eller grunder sig direkt på en lagbestämmelse, bryter med den grundsats, på vilken det föreliggande lagförslaget fördelning av vägtungan är uppbyggd, nämligen distriktsmedlemmarnas skattekraft och deras därå fotade förpliktelse att i likhet med vad i kommunallagen stadgas om skyldighet att deltaga i gemensamma kommunala utgifter, jämväl bidra till distriktets - kommunens gemensamma vägbyggnads- och underhållskostnader. Med anledning därav har stora utskottet ansett nödvändigt att utesluta förenämnda stadgande samt företagit erforderlig omparagrafering av efterföljande lagrum.

På stora utskottet sålunda intagit den ståndpunkten, att befrielse från medlemskap i vägdistrikt ej bör komma ifråga, har utskottet i stället, med tanke särskilt på förhållandena i skärgårdskommunerna, där bosättningen på smärre holmar och öar kan anses försvara bibehållandet av nu gällande system för fördelningen av vägtungan, velat möjliggöra uppskov med övergången till den ordning, som medelst nu föreliggande lagförslag åsyftas. Med anledning härav har utskottet funnit lämpligt att i den tillämnade lagens sista paragraf införa ett tillägg, varigenom landskapsnämnden utrustas med befogenhet att på ansökan av kommunalfullmäktige och efter vederbörande väglags hörande förordna, att i enskild kommun byggandet och underhållet av bygdevägar må försiggå i överensstämmelse med hittills gällande stadganden.

Med fäst avseende därå, att föreliggande lagförslag, varom framställning ingick redan år 1936, likväl ej tidigare hunnit i landstinget slutbehandlas och lagen sålunda ej kan träda i kraft den 1 januari 1938, vilket i förslaget förutsatts, torde ifrågavarande datum fastställas till den 1 januari 1939.

Stora utskottet får med hänsyn till vad ovan framhållits vördsamt föreslå,

att landstinget måtte antaga nedanstående  
förslag till

### "L a n d s k a p s l a g

om ändring av §§ 41-55 i landskapslagen angående byggande och underhåll av vägar på landet i landskapet Åland, given den 16 juni 1924.

## § 41.

För byggandet av nya och underhållet av redan förefintliga bygdevägar skall varje kommun i landskapet utgöra ett distrikt. Inom ett distrikt behöfliga bygdevägar skola byggas och underhållas av detsamma. Utgör en bygdeväg förbindelseväg mellan eller genomfartsväg för flere distrikt, skola dessa distrikt deltaga i byggandet och underhållet av densamma enligt fördelningsgrund, som, efter det förslag härom inhämtats av respektive distrikt, fastställas av landskapsnämnden.

## § 42.

För verkställande av vägbyggnad och vägunderhåll skola kommunalfullmäktige i varje distrikt för tre år i sänder utse en av 5 ledamöter bestående vägstyrelse så sammansatt, att om möjligt distriktets olika delar bliva företrädade. Styrelsen bör för samma tid tillsätta nödigt antal tillsyningsmän, dock ej flere än en för varje inom distriktet befintlig bygdeväg.

Vägstyrelsen utser inom sig ordförande, viceordförande och kassör och sammankallas första gången av ordföranden i kommunalfullmäktige.

Fördelar sig bygdeväg på två eller flere distrikt, skall inom varje distrikt befintlig vägsträcka betraktas som en särskild bygdeväg.

Över förvaltningen av influtna vägmedel skall vägstyrelsen avge redovisning till kommunalfullmäktige. Därom gälle vad om kommunalnämndens räkenskaper och redovisning är stadgat.

## § 43.

Önska två eller flere medlemmar i ett distrikt få bygdeväg påbjuden till byggande, ansöke därom hos distriktets vägstyrelse, som jämte eget yttrande genast överstyr ansökningen till kommunalfullmäktige. Sådan ansökan skall innehålla uppgift a) om den av sökandena som lämplig ansedda sträckningen av vägen, såvitt möjligt angiven å karta i skalå 1/4000, b) därom, över vilka jordägares mark den komme att gå, c) över lämpliga platser för vägbyggnadsämnen, d) vilka distrikt, medlemmar, lägenheter, rörelser och inrättningar, som komme att ha direkt eller indirekt gagn av den blivande vägen, samt e) därom, huruvida berörda jordägare äro villiga att antingen utan ersättning eller emot skälig dylik upplåta den

för ändamålet behövlige marken ävensom f) med huru stor andel under punkt d) nämnda intressenter förbinda sig att deltaga i vägbyggnaden.

Ansökan skall, åtföljd av vägstyrelsens yttrande och kommunalfullmäktiges i ärendet avgivna utlåtande, inom sex veckor från det ärendet till fullmäktige inkommit insändas till landskapsnämnden, som, där ärendet berör jämväl annat vägdistrikt, bör inhämta utlåtande även av detta vägstyrelse och kommunalfullmäktige.

#### § 44.

Anser landskapsnämnden behov av vägen föreligga och kan densamma bliva till sådant allmänt gagn som med bygdeväg avses, skall vägen genom landskapsnämndens försorg å marken utstakas och kartläggas och kostnaderna för dess byggande beräknas samt, om flera distrikt ha gagn av densamma eller om den sträcker sig genom flera, förslag av landskapsnämnden uppgöras om, huru kostnaderna skola fördelas dem emellan.

Därefter, och sedan all annan tilläventyrs nödig utredning i ärendet införskaffats, skall detsamma överstyras till det eller de av vägen berörda distrikten för avgivande av utlåtande angående ärendet i hela dess omfattning. Sådant utlåtande bör avgivas inom av landskapsnämnden fastställd tid.

#### § 45.

Sedan ärendet sålunda utretts, skall landskapsnämnden, såvida vägande skäl därtill provas föreligga och intressenterna förbundit sig att deltaga i byggandet med tillräcklig andel, påbjuda vägen till byggande samt bestämma dess sträckning, bredd och tekniska utförande samt den tid, inom vilken vägbyggnaden skall vara utförd och den andel av kostnaden, som skall påföras vart och ett av distrikten, om dessa äro flera.

Samma förfarande skall i tillämpliga delar iakttagas i fråga om förändrande av redan förefintlig enskild väg till bygdeväg.

Påbud om byggande eller övertagande av bygdeväg skall genom kommunalfullmäktige delgivas vägstyrelserna i berörda distrikt för omedelbart utseende av behövlige tillsyningsmän och för vidtagande utav andra av beslutet påkallade åtgärder.

#### § 46.

Nödiga medel för byggandet och underhållet av bygdevägarna inom ett distrikt skola, till den del kostnaderna icke kunna täckas med landskaps-

bidrag uttaxeras av distriktets medlemmar enligt vägenhetssystem sålunda, att varje skattskyldig påföres en vägenhet för varje honom åsatt skatte. Vägenhetens storlek per år bestämmes genom att de beräknade skatteförfallena divideras med summan av enheterna. De vägmedel, som uttaxeras enligt den sålunda upprättade enhets- och debiteringslängden, skola uppbäras och förvaltas av vägstyrelsen och få icke sammanblandas med kommunens medel.

## § 47.

Bygghandlet av nya och underhållet av förefintliga bygdevägar skall ombesörjas av vägstyrelsen sålunda, att tillsyningsmännen var och en för sin väg eller bestämd del därav ombesörja arbetet och ansvara för dess utförande enligt av vägstyrelsen uppgjort program på det sätt, som inom varje distrikt befinnes fördelaktigast, och inom ramen för den av samma styrelse uppgjorda och av kommunalfullmäktige fastställda budgeten för det löpande året.

## § 48.

Underhållet av bygdevägarna i ett distrikt skall tid efter annan och åtminstone vid anmälan om förefintliga brister kontrolleras av ordföranden i vägstyrelsen och länsmanen i distriktet. Avhjälpas ej av synermännen påtalade brister inom två veckor eller annan av dem föreskriven tid, skall detta ske genom åtgärd av länsmanen på distriktets bekostnad.

Finns ej för dessa åtgärder behöfliga medel i distriktets kassa, skall kommunen förskottera beloppet, intill dess nästskeende uppbörd av vägmedel verkställts.

( 49 i lagutskottets förslag utgår.)

## § 49.

De bygdevägar, som finnas i ett distrikt vid denna lags ikraftträdande, skola med avseende å underhållet övertagas av detsamma, så snart de av delägarna blivit försatta i gott skick.

Redan påbörjade vägar skola fullbordas av vederbörande väglag.

## § 50.

Beträffande bygdevägar gälla i tillämpliga delar vad i 2 §, 5 § 1 och 2 mom. samt 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 23 och 26 samt 28 §§ är stadgat.

## § 51.

Landskapsnämnden skall tillsända länsman avskrift av beslut, som angå inom dennes distrikt belägna bygdevägar.

Länsman skall föra förteckning över inom hans distrikt befintliga bygdevägar och över dessas tillsyningsmän samt över bygdevägar rörande utslag med angivande av datum.

## § 52.

Över vägstyrelses beslut anföres besvär hos landshövdingen inom trettio dagar efter delfåendet.

## § 53.

Genom denna lag, som träder i kraft den 1 januari 1929, upphävs §§ 41-55 i lagen av den 16 juni 1924 angående byggande och underhåll av vägar på landet i landskapet Åland. Landskapsnämnden äge dock befogenhet att, där ortsförhållandena sådant påkalla, på ansökan av kommunalfullmäktige och efter vederbörande väglags hörande, förordna, att byggande och underhåll av bygdevägar i enskild kommun må under en tid av högst fem år, räknat från denna lags ikraftträdande, försiggå i överensstämmelse med därförinnan gällande stadganden."

Mariehamn den 18 november 1937.

På stora utskottets vägnar:

*Karl Aug. Helin.*

*L. E. Ramström*

Närvarande i utskottet: ordföranden Helin samt medlemmarna Bengtz, Bertell, Blomroos, Enblom, Höglund, Lundqvist, Mattsson, Påvals och Wilén.